

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS METSÄHANHEN METSÄSTYKSEN KIELTÄMISESTÄ METSÄSTYSVUOSINA 2017–2019

Pääasiallinen sisältö

Metsähanhen *Anser fabalis fabalis* -alalajin eli taigametsähanhen kanta on vähentynyt voimakkaasti. Metsähanhen metsästys kiellettiin kokonaan vuonna 2014 ministeriön asetuksella (473/2014) ja sen jälkeen kieltoa on jatkettu edelleen vuonna 2015 asetuksella (789/2015) ja vuonna 2016 asetuksella (585/2016). Metsästyskiellon jatkaminen taigametsähanhien pesimä- ja levähdysalueilla on nopein keino elvyttää Suomen pesimäkantaa.

Suomessa pesivän metsähanhikannan suojelemiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin metsähanhen metsästys kahden vuoden määräajaksi pääosassa maata. Metsähanhen metsästys olisi kuitenkin sallittua 1.10.–30.11. välisenä aikana Etelä-Karjalan maakuntaan kuuluvassa Lappeenrannan kunnassa, Kymenlaakson maakunnassa, Päijät-Hämeen maakuntaan kuuluvassa Orimattilan kunnassa sekä Uudenmaan maakuntaan kuuluvissa Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon ja Pukkilan kunnissa, jolloin metsästys kohdistuisi todennäköisesti pääasiassa runsaaseen tundrametsähanhen kantaan.

Maa- ja metsätalousministeriö on toteuttamassa tulevalle metsästyskaudelle useita kiireellisiä metsästyksen kestävyuden varmistamiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Metsästysasetusta esitetään samanaikaisesti muutettavaksi siten, että metsästäjällä olisi velvollisuus ilmoittaa saaliiksi saadusta metsähanhesta Suomen riistakeskukselle.

Maa- ja metsätalousministeriö on antanut Luonnonvarakeskukselle tästä vuodesta alkaen tulostavoitteeksi pesimäalueiden kartoituksen ja pesimäkannan seurannan käynnistämisen. Luonnonvarakeskus arvioi voivansa tehdä ensimmäisen arvion pesivästä kannasta aikaisintaan vuonna 2019, riippuen siitä tekeekö Luonnonvarakeskus laskennat kerralla koko maassa vai vuosittain eri osassa maata. Ennen sitä metsästyksen kestävyyttä ei voida varmistaa pesimäalueilla, joten metsästyskieltoa on jatkettava siihen saakka. Näin ollen pääosassa maata metsästys kiellettäisiin vuoteen 2019 saakka kunnes Luonnonvarakeskuksen kanta-arvio pesimäkannasta valmistuu.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on tämän asetuksen avulla varmistaa, että metsähanhikantaa ei vaaranneta ja metsästyksen säätely noudattaa kestävä käytön periaatetta, ottaen huomioon taigametsähanhen *Anser fabalis fabalis* Koillis- ja Luoteis-Euroopan populaation voimakkaan vähenemisen 1990-luvulta alkaen. Metsästyksen kieltämisellä määräajaksi on tarkoitus estää Suomen pesimäkantaan sekä Suomen kautta muuttavaan muuhun Luoteis- ja Koillis-Euroopan taigametsähanhikantaan kohdistuvaa metsästyspainetta kannan elvyttämiseksi.

1 Nykytila

Metsästyslaki ja sen nojalla annetut säädökset

Metsästyslain (615/1993) 20 §:n 1 momentin mukaan metsästystä on harjoitettava kestävä käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Metsästyslain järjestelmässä riistaeläinlajien metsästämistä rajoitetaan ensisijaisesti metsästyslain 37 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettyllä vuosittaisella yleisellä rauhoitusajalla. Metsästysasetuksen (666/1993) 24 §:n 1 momentin 16 kohdassa on säädetty metsähanhen yleinen rauhoitusajaksi 1.1.–20.8. kello 12.00 saakka. Lisäksi metsästyslain 38 §:ssä on säädetty maa- ja metsätalousministeriölle toimivalta kieltää tai rajoittaa metsästys tilapäisesti enintään kolmen vuoden määräajaksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Metsähanhen metsästysaikaa lyhen-

nettiin ensimmäisen kerran vuonna 2010 tuolloin voimassa olleen lainsäädännön mukaisilla riistanhoitopiiri- en päätöksillä. Vuonna 2011 voimaan tullessa riistahallintouudistuksessa metsästyslain 38 §:n metsästyskiellon tai -rajoituksen asettamisen toimivalta siirrettiin maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriö on aiemmin lyhentänyt metsähanhen metsästysaikaa vuosittaisilla ministeriön asetuksilla (941/2011, 455/2012 ja 571/2013). Metsähanhen metsästys kiellettiin kokonaan vuonna 2014 ministeriön asetuksella (473/2014). Kieltoa jatkettiin edelleen metsästysvuosina 2015–2017 ministeriön asetuksilla (789/2015 ja 585/2016).

Metsästyslain 38 § on muutettu 1.8.2017 voimaan tulevalla lailla (504/2017). Sen mukaan, jos riistaeläinlajin kanta heikkenee pysyvästi tai tilapäisesti lajin esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kyseisen riistaeläinlajin metsästystä rajoittaa tai se voidaan kieltää kokonaan. Riistaeläinlajin metsästystä voidaan rajoittaa tai se voidaan kieltää myös, jos tavoiteltava riistaeläinlajin leviäminen tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Metsästyksen rajoittaminen voi tarkoittaa myös velvoitetta merkitä saalis tunnistemerkillä. Rajoitus tai kieltö voi olla voimassa korkeintaan kolme vuotta. Jos riistaeläinlajin kanta voimistuu elinvoimaiseksi, rajoitus tai kieltö tulee kumota ennen määräajan päättymistä. Rajoitus tai kieltö voi olla: 1) alueellinen; 2) ajallinen; 3) saaliseläimen sukupuolta koskeva; 4) metsästäjäkohtainen saaliskiintiö; tai 5) pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää koskeva. Rajoituksesta, kiellosta tai tunnistemerkistä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava ennen asetuksen antamista niitä riistanhoitoyhdistyksiä, joiden toiminta-alueella rajoitus tai kieltö koskee.

Kysymyksessä on siten erityisesti vuosittaisten kannanvaihteluiden perusteella tapahtuvan tilapäisen metsästyksen säätelyn mahdollistamiseksi säädetty toimivalta, jota korostaa toisaalta velvoite kumota kieltö tai rajoitus ennen määräajan päättymistä, jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi. Käytännössä alueelliset rajaukset tulee toteuttaa selkeästi siten, ettei niiden alueellisesta ulottuvuudesta synny epäselvyyttä. Kysymyksessä ei siis ole mihinkään tiettyyn uhanalaisuusarviointiin sidottu toimivalta, vaan riistakantojen vuotuisen vaihtelun seurannan perusteella sovellettu toimivalta. Tältä osin aiempaa käytäntöä ei ole ollut tarkoitus muuttaa metsästyslain muuttamisen yhteydessä.

EU:n lintudirektiivi

Metsähanhen metsästystä säätelee myös **Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta, jäljempänä *lintudirektiivi*. Metsähanhi *Anser fabalis* kuuluu **lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettuihin lajeihin ja liitteen II A-osan lajeihin. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan** jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon. Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästää kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Liitteessä II olevassa A-osassa lueteltuja lajeja saa metsästää koko yhteisön alueella. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Edelleen 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että metsästys harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen säätelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa.**

Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehty sopimus

Metsähanhi kuuluu Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehdyn sopimuksen (SopS 9/2000), jäljempänä *AEWA-sopimus*, piiriin. AEWA-sopimuksen liitteen 3 toimintasuunnitelman taulukossa 1 on erilliset suojeluluokitukset taigametsähanhen *Anser fabalis fabalis* ja tundrametsähanhen *Anser fabalis rossicus* populaatioille. AEWA-sopimusta muutettiin 5. osapuolikokouksessa 14.–18.5.2012 valtioneuvoston selvityksen E 38/2012 vp ja eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnon MmVL 8/2012 vp kantojen mukaisesti siten, että taigametsähanhen Koillis- ja Luoteis-Euroopan populaation suojeluluokitus muu-

tettiin A-sarakkeen 3c* -luokitukseen. Sarakkeen A lajien metsästys on kiellettyä, ellei luokitukseen ole liitetty poikkeuksen sallivaa asteriskia (*). Taigametsähanhen *Anser fabalis fabalis* populaation uudessa luokituksessa on Suomen aloitteesta asteriski, joten sen osalta voidaan sallia kestävä metsästys kansainvälisen hoitosuunnitelman puitteissa, joka toteuttaa adaptiivista metsästyksen säätelyä. AEWA-sopimuksen päätös edellyttää kansainvälistä hoitosuunnitelmaa, jotta metsästys voidaan sallia. Suomi on kannattanut EU:n varauksen asettamista muutoksen johdosta kunnes kansainvälinen hoitosuunnitelma on saatu laadittua. EU:n komissio on 11.6.2012 jättänyt taigametsähanhen suojeluluokituksen muutokseen varauksen Euroopan unionin puolesta, koska EU:n komissio ei katsonut mahdolliseksi poistaa metsähanhea lintudirektiivin metsästettävien lajien liitteestä 90 päivän määräajan kuluessa osapuolikokouksen jälkeen. EU:n jättämä varaus merkitsee sitä, että EU:n lintudirektiivin mukaan metsähanhen metsästys voidaan toistaiseksi sallia. Sallittavan metsästyksen osalta olisi kuitenkin pystyttävä osoittamaan, että se on kestävä. Tasavallan presidentti on 20.7.2012 päättänyt, että Suomi jättää edellä mainittua taigametsähanhea koskevaa sopimuksen liitteen muutosta koskevan varauksen sopimuksen X artiklan 6 kappaaleen mukaisesti.

Suomi on ottanut aktiivisen roolin kansainvälisen hoitosuunnitelman valmistelemiseksi taigametsähanhelle AEWA-sopimuksen puitteissa. Kansainvälinen hoitosuunnitelma on hyväksytty AEWA:n 6. osapuolikokouksessa 9.–14.11.2015. Taigametsähanhen kansainvälinen hoitosuunnitelman sopeutuvan metsästyksen säätelyjärjestelmä (engl. *adaptive harvest management, AHM*) hyväksyttiin AEWA-sopimuksen alaisessa Euroopan hanhikantojen toimenpideohjelman kansainvälisessä työryhmän (European Goose Management Platform International Working Group) kokouksessa 15.–16.6.2017. Säätelyjärjestelmässä kesken kannanhoitoalueen metsästysverotus on rajoitettava jäsenvaltioissa enintään 3 %:n verotusasteeseen. Kansainvälinen sopeutuvan metsästyksen säätelyjärjestelmä edellyttää tarkkaa tietoa saaliiksi saatavien metsähanhien määrästä, eli käytännössä tarkkaa saalistilastoa ja metsästyssaaliin alalajiosuuden selvittämistä. Maa- ja metsätalousministeriö esittää metsästysasetukseen säädettäväksi metsästäjille saalisilmoitusvelvollisuus metsähanhen osalta. Metsästäjä voisi tehdä saalisilmoituksen helposti sähköisen Oma riista -verkkopalvelun kautta. Taiga- ja tundrametsähanhien alalajien osuuksien selvittämiseksi metsästäjiä pyydetään lähettämään vapaaehtoisesti valokuva saaliiksi saadun metsähanhen päästä Luonnonvarakeskukselle.

Kesken kannanhoitoalueen talvilaskennassa tammikuulta 2017 tehty arvio osoittaa 56 792 hanhen kantaa. Syyskannasta laskettu 3 %:n verotusasteen kokonaiskiintiö on noin 2 300 hanhea. Kiintiön jaon periaatteena eri maiden välillä (Taulukko 1) on aiemmin päätetty soveltaa historiallisia metsästyssaaliin osuuksia eri maiden välillä. Suomen suuri osuus 49 % aiempien vuosien saaliista tarkoittaa toisaalta sitä, että Suomen metsästysverotus on ollut suurin syy kannan merkittävään taantumiseen viime vuosikymmenien aikana. Näin ollen Suomella on suurin vastuu myös tehdä eniten toimenpiteitä kannan elvyttämiseksi jälleen elinvoimaiseksi. Tanska on kieltänyt metsähanhen metsästyksen kokonaan alueilla, joissa taigametsähanhia esiintyy ja sallii metsähanhen metsästyksen ainoastaan rajoitetulla ajalla ja alueella, jossa pääosin esiintyy tundrametsähanhia. Tanska valmistelee metsästyksen rajoitusten jatkamista entisellään seuraavat kolme vuotta. Ruotsissa metsästyssaalis metsästysvuosina 2014–2015 oli saalistilaston mukaan 1 675 ja metsästysvuonna 2015–2016 saalistilaston mukaan 1 582 metsähanhea. Ruotsin saaliin alalajikoostumuksesta ei ole tietoa, mutta sen arvioidaan olevan suurimmaksi osaksi taigametsähanhia, koska Etelä-Ruotsissa talvehtivista metsähanhista suurin osa on taigametsähanhia. Poikkeuslupametsästyksen saalismäärä Ruotsissa ei ole tiedossa, mutta sen arvioidaan olevan pieni suhteessa tilastoituun saaliiseen. Nyt AEWA-sopimuksessa sovittu metsästyksen rajoittaminen enintään 3 %:n verotusasteeseen edellyttää metsästyssaaliin rajoittamista Ruotsissa noin kolmasosaan aiemmasta tasosta.

	Venäjä	Suomi	Ruotsi	Tanska
Osuus saaliskiintiöstä	15 %	49 %	26 %	10 %
Vuodelle 2017 sovittu verotusaste 3 %, maakohtainen kiintiö taigametsähanhia, 95 % luottamusväli	319–397	1040–1295	552–687	212–264

Taulukko 1. Taigametsähanhen kesken kannanhoitoalueen vuodelle 2017 sovitut enintään 3 %:n verotusasteen mukaiset maakohtaiset kiintiöt.

Metsästyksen kestävyysvarmistamiseksi tarvittavat toimenpiteet

Maa- ja metsätalousministeriö on 16.5.2012 käynnistänyt metsähanhikannan kansallisen hoitosuunnitelman valmistelun (HARE MMM011:00/2012). Maa- ja metsätalousministeriön tarkoituksena on kieltää metsästyks määrääjäksi siihen saakka, kunnes kansallisessa metsähanhen hoitosuunnitelmassa linjatut kiireelliset metsästyksen kestävyysvarmistamiseksi välttämättömät toimenpiteet on saatu toteutettua. Luonnoksen mukaan metsästyksen keskeyttäminen on tarpeen, kunnes on toteutettu saalisilmoitusvelvollisuuden säätäminen, metsästyksen säätelyn tarkentaminen, kannan laskentojen tehostaminen talvehtimisalueilla sekä Suomen pesimäalueiden selvittäminen ja poikastuoton arvioinnin tarkentaminen.

Suomessa pesivä metsähanhikanta kuuluu lähes kokonaisuudessaan taigametsähanhen populaatioon. Suomen pesimäkannan suuruudeksi on arvioitu vuonna 2010 noin 1 700–2 500 paria (Suomen lintuatlas 2010). Lintudirektiivin vuosien 2008–2012 raportissa kannan arvioitiin olevan 1 000–2 500 paria, ja kannan kehityssuunnan arvioitiin olevan vähenevä, mutta vähenemisen määrää ei pystytty arvioimaan, koska laskentaineistoa ei ole olemassa. Kysymyksessä on siis laskentatietoihin verrattuna tarkkuudeltaan heikko asiantuntija-arvio. Atlas-tietojen mukaan lajin levinneisyysalue on pienentynyt 22 % vuosien 1980–2010 välillä. Merkittävin osa kannan pesimäalueesta sijaitsee Pohjois-Venäjällä. Kyseisen kannan arvioidaan taantuneen 1990-luvun noin 100 000 linnusta vuoden 2009 julkaistun arvion noin 63 000 lintuun. Tämän lisäksi vuoden 2011 laskentojen perusteella esitetty arvio 40 000–45 000 lintua viittasi siihen, että väheneminen oli edelleen jatkunut.

Vuonna 2016 talvilaskennoissa arvioitiin kannaksi 46 654 taigametsähanhea. Vuoden 2017 talvilaskentojen perusteella kannan arvioitiin olevan noin 56 792 taigametsähanhea, mikä osoittaa kannan vähenemisen pysähtyneen. Vuoden 2015 hyväksytyssä AEWA:n taigametsähanhen hoitosuunnitelmassa Suomen pesimäkanta kuuluu keskiseen kannanhoitoalueeseen (Central Management Unit), jonka kannan tavoitteeksi on asetettu 60 000–80 000 lintua. Kannanhoitoalueelle asetetun tavoitteen saavuttamiseksi kannan pitäisi antaa vahvistua ja elpyä. Tundrametsähanhen kanta sitä vastoin on ollut EU:n alueella talvehtivan kannan osalta kasvussa.

Viime vuosikymmenellä metsähanhia on metsästetty Suomessa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) saalistilaston mukaan keskimäärin 6 500 lintua vuodessa. Vuonna 2009 metsähanhisaalis oli 7 900 lintua. Vuonna 2010, jolloin metsästysaikaa lyhennettiin ensimmäisen kerran, saalis pieneni 5 100 lintuun. Edelleen vuonna 2011, jolloin metsästystä rajoitettiin ensimmäisen kerran maa- ja metsätalousministeriön asetuksella, saalis pieneni 3 600 lintuun. Vuonna 2012 metsästystä rajoitettiin edellistä vuotta pidemmän aikaa eri osissa maata, mutta saalis nousi 3 900 lintuun. RKTL:n saalistilastointi oli metsästyksen säätelyn kannalta liian epätarkkaa, eikä sen perusteella voida arvioida metsästyksen vaikutusta aluetasolla ja koko maan tasollakin vuoden 2012 saalistilaston vaihteluväli on hyvin suuri ($3\,900 \pm 2\,100$, eli vaihteluväli 1 800–6 000). Vuoden 2013 saalistilaston mukaan saalis oli koko maassa $3\,300 \pm 3\,000$ eli vaihteluväli oli edelleen erittäin suuri 300–6 300. Saalistilaston suuri vaihteluväli osoittaa myös tiedon suurta epätarkkuutta. Saalistilastoista ei ilmene metsästyksen kohdistumista taiga- ja tundrametsähanhien alalajien välillä.

Tutkimuksessa aiempien vuosien rengastusaineistojen perusteella tehdyt analyysit viittaavat siihen, että pesivän kannanosan säilyvyys oli heikkoa, joka vastaa muiden voimakkaasti metsästettyjen hanhilajien havaittua säilyvyystasoa. Kun saadut säilyvyysarvot ja arvioidut poikastuotot sijoitettiin matriisimalliin, havaittiin, että vain erittäin korkea poikastuoton taso voi tuottaa kasvavan populaation kasvukertoimia. Erittäin hyviä poikastuottovuosia pitäisi olla jatkuvasti, jotta metsähanhipopulaatio pysyisi vakaana. Tämä on epärealistinen arvio nykyelinympäristöissä. Lisäksi aikuisten ja erityisesti vanhimman ikäluokan yksilöiden säilyvyydellä oli suurin vaikutus populaation kasvukertoimeen eli kannankehitykseen. Tämä tarkoittaa sitä, että teoriassa ja käytännössä kannankehitykseen pystytään vaikuttamaan tuloksetta kasvattamalla pesivien aikuisten säilyvyyttä. Keinoja tähän ovat metsästyksen säätely ja valikoiva metsästys.

Suomessa tapahtuva metsähanhien metsästys kohdistuu sekä kotimaan pesivään taigametsähanhikantaan että Pohjois-Venäjällä pesiviin taigametsähanhen ja tundrametsähanhen kantoihin. Eri kantojen lintujen alueellis-

ta ja ajallista esiintymistä metsähanhisaaliissa on yritetty selvittää syksyllä 2011 aloitetulla siipinäytekeraäyksellä. Vuosien 2010–2013 metsästyksen vapaaehtoisen siipinäytekeraäyksen tuloksena saadusta siipinäytteiden riittämättömästä määrästä johtuen ei metsästyksen kohdistumista eri alalajeihin ole toistaiseksi saatu kuitenkaan luotettavasti selvitettyä, joten varovaisuusperiaatteen mukaisesti voimakkaasti vähentyneen taigametsähanhen populaation vähenemisen pysäyttämiseksi on tarpeen estää kantaan kohdistuva metsästyspaine. Maa- ja metsätalousministeriö osoitti RKTL:lle rahoituksen metsähanhikannan metsästyskestävyyden selvittämiseen tutkimushankkeessa vuosina 2012–2013. Tutkimuksen tavoitteeksi asetettuja tietoja ei kuitenkaan monin osin saavutettu. Hankkeessa ei saatu kehitettyä tavoiteltua kannan seurantajärjestelmää. Tutkimuksessa ei myöskään toistaiseksi ole saatu selvitettyä metsästyksen kestävyyden arvioimiseksi tarvittavaa tietoa siitä, kuinka metsästysverotuksen kohdistuminen jakaantuu taantuvan taigametsähanhipopulaation ja vakaan tundrametsähanhipopulaation välillä, sillä siipinäytteitä on saatu kerättyä varsin vähän.

Suomen riistakeskus on vuosina 2015 ja 2016 kehittänyt helikopterin avulla tehtävän laskentamenetelmän, jonka avulla pesivät hanhitokat voidaan laskea kesällä sulkasatoaikaan soilta. Maa- ja metsätalousministeriö on antanut Luonnonvarakeskukselle tästä vuodesta alkaen tulostavoitteeksi pesimäalueiden kartoituksen ja pesimäkannan seurannan käynnistämisen. Luonnonvarakeskus arvioi voivansa tehdä ensimmäisen arvion pesivästä kannasta aikaisintaan vuonna 2019, riippuen siitä tekeekö Luonnonvarakeskus laskennat kerralla koko maassa vai vuosittain eri osassa maata. Ennen sitä metsästyksen kestävyyttä ei voida varmistaa pesimäalueilla, joten metsästyskieltoa on jatkettava siihen saakka.

Maa- ja metsätalousministeriä katsoo suurimman osan kiireellisistä metsästyksen kestävyyden varmistamiseksi tarvittavia toimenpiteitä mahdolliseksi toteuttaa tulevalle metsästysvuodelle: saalisilmoitusvelvollisuuden säätäminen, alalajien määrittäminen saaliista vapaaehtoisella kuvakeräyksellä, metsästyksen säätelyn tarkentaminen ajallisella rajoituksella ja kannan laskentojen tehostaminen talvehtimisalueilla. Koska Luonnonvarakeskukselle tulostavoitteeksi annettua Suomen pesimäalueiden kartoitusta ja poikastuoton arvioinnin tarkentamista ei ole vielä saatu valmiiksi, katsoo ministeriö, että varovaisuusperiaatetta on sovellettava niin, että metsähanhen metsästystä ei voida sallia muualla kuin Kaakkois-Suomessa loka-marraskuun aikana, jolloin metsästys kohdistuu todennäköisesti pääasiassa runsaaseen ja vakaaseen tundrametsähanhen kantaan. Näin ollen pääosassa maata metsästys kiellettäisiin siihen saakka, kunnes Luonnonvarakeskuksen kanta-arvio valmistuu.

2 Metsästyksen kieltäminen metsästysvuonna 2017–2019

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin metsähanhen metsästys pääosassa maata metsästysvuosina 2017–2019. Asetuksella rajoitetaan metsästystä kunnes voidaan varmistaa metsähanhen metsästyksen harjoittaminen metsästyslaissa säädetyn kestävä käytön periaatteen mukaisesti. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävästi taantuneeseen taigametsähanhen kantaan kohdistuvaa metsästys kiellettäisiin määräjäksi pääosassa maata, kunnes kiireelliset metsästyksen kestävyyden varmistamiseksi välttämättömät toimenpiteet on saatu toteutettua.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo suurimman osan kiireellisistä metsästyksen kestävyyden varmistamiseksi tarvittavista toimenpiteistä olevan toteutumassa tulevalle metsästysvuodelle: saalisilmoitusvelvollisuuden säätäminen, alalajien määrittäminen saaliista vapaaehtoisella kuvakeräyksellä, metsästyksen säätelyn tarkentaminen ajallisella rajoituksella ja kannan laskentojen tehostaminen talvehtimisalueilla.

Koska Luonnonvarakeskukselle tulostavoitteeksi annettua Suomen pesimäalueiden kartoitusta ja poikastuoton arvioinnin tarkentamista ei ole vielä saatu valmiiksi, katsoo ministeriö, että varovaisuusperiaatetta on sovellettava niin, että metsähanhen metsästystä ei voida sallia muualla kuin Kaakkois-Suomessa loka-marraskuussa, jolloin metsästys kohdistuu todennäköisesti pääasiassa runsaaseen ja vakaaseen tundrametsähanhen kantaan. Näin ollen pääosassa maata metsästys kiellettäisiin siihen saakka, kunnes Luonnonvarakeskuksen kanta-arvio valmistuu.

Metsästyksen säätelyssä otetaan huomioon Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusopimuksen (AEWA) osapuolikokouksessa marraskuussa 2015 hyväksytty kansainvälinen taigametsähanhen hoitosuunnitelma. Kansainvälisen hoitosuunnitelman puitteissa on sovittu 15.–16.6.2017 Kööpenhaminassa pidetyssä Euroopan hanhikantojen toimenpideohjelman kansainvälisen työryhmän (EGM IWG) kokouksessa taigametsähanhen metsästysverotuksen rajoittamisesta enintään 3 %:n verotusasteeseen vuodelle 2017 keski-kananhoitoalueen jäsenvaltioissa.

Metsästysasetusta esitetään samanaikaisesti muutettavaksi siten, että metsästäjällä olisi velvollisuus ilmoittaa saaliiksi saadusta metsähanhesta Suomen riistakeskukselle. Metsästäjä voisi tehdä saalisilmoituksen helposti sähköisen Oma riista -verkkopalvelun kautta. Metsästyssaaliista olisi sen lisäksi selvitettävä taiga- ja tundrametsähanhien alalajien osuudet. Siksi metsästäjiä pyydetään lähettämään vapaaehtoisesti valokuva saaliiksi saadun metsähanhen päästä Luonnonvarakeskukselle alalajin määrittystä varten. Tietoja saaliin alalajikoostumuksesta tarvitaan metsästyksen vaikutuksen arvioimiseksi ja edelleen vuosittain AEWA-sopimuksen kokouksessa metsästysverotuksesta sopimiseen.

1 § Metsähanhen metsästys

Asetuksen 1 §:n 1 momentissa kielletäisiin metsähanhen metsästys 20.8.–30.9. ja 1.–31.12. välisenä aikana Etelä-Karjalan maakuntaan kuuluvassa Lappeenrannan kunnassa, Kymenlaakson maakunnassa, Päijät-Hämeen maakuntaan kuuluvassa Orimattilan kunnassa sekä Uudenmaan maakuntaan kuuluvissa Askolan, Lapinjärven, Loviisan, Myrskylän, Porvoon ja Pukkilan kunnissa. Edellä sanotulla alueella metsähanhen metsästys olisi siten sallittua 1.10.–30.11. välisenä aikana.

Perusteluna alueen rajaukselle Suomen Riistakeskus on esittänyt maa- ja metsätalousministeriölle 22.6.2017 toimittamassaan esityksessä seuraavaa:

”Venäjällä pesivät tundrametsähanhet muuttavat syys-lokakuun vaihteessa osittain Suomen kautta talvehtimisalueilleen. Tundrametsähanhia voidaan tavata eri puolilla Suomea, mutta säännöllisesti ja suuremmissa määrin niitä voidaan tavata syysmuuton aikaan Kaakkois-Suomessa. Levähdysalue ulottuu Uudenmaan itäosasta Lappeenrantaan.

Oulun yliopiston ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tutkijat ovat selvittäneet metsästäjiltä vuosina 2010–2013 kerätyistä siipinäytteistä tehtyjen DNA-analyyseiden perusteella metsähanhien alalajijakaumaa metsähanhisaaliissa. Alustavat tulokset tutkimuksesta on raportoitu joulukuussa 2014. Tulosten mukaan siltä Kaakkois-Suomen alueelta, johon riistakeskus on esittämässä tässä esityksessään metsästysaikaa metsähanhelle, tehtiin analyysit 39 metsähanhesta. Näistä kuusi oli taigametsähanhia ja 33 tundrametsähanhia. Taigametsähanhista saatiin saalin saamisesta päivämäärätieto viidestä yksilöstä ja ne oli kaikki saatu syyskuussa. Myös tundrametsähanhisaaliista saatiin selville päivämäärätiedot vain osittain, mutta ainakin 15 näyte-lintua oli saatu lokakuun puolella.

Tulokset viittaavat siihen, että riistakeskuksen esittämällä metsästysalueella on lokakuun puolella pääasiassa tundrametsähanhia. Myös lintuharrastajien havainnot viittaavat siihen. Suomen läpi muuttaa syksyisin Luoteis-Venäjällä pesiviä taigametsähanhia, joiden kannat ovat myös tiettävästi vähentyneet. Lisäksi syksyllä muuttaa myös Venäjällä sulkineita aikuisia ja esiakuisia Suomen pesimäkantaan kuuluvia taigametsähanhia. Tarkoituksenmukaista on välttää näihin hanhiin kohdistuvaa metsästystä Suomessa metsästysvuonna 2017/2018. Nämä hanhet muuttavat Suomen läpi yleensä syyskuun loppupuoliskolla ja levähtävät laajoilla peltoalueilla ympäri Suomea, myös Kaakkois-Suomen ’tundrametsähanhialueella’. Näin ollen metsästyksen aloittaminen lokakuun alussa ei aiheuttaisi suurta riskiä siihen, että taigametsähanhia joutuisi saaliiksi. Jos niitä joutuisikin saaliiksi, määrät olisivat niin pieniä, ettei sillä olisi merkitystä metsästyksen kestävyiden kannalta.”

Asetuksen 1 §:n 2 momentissa kielletäisiin metsähanhen metsästys muualla maassa 20.8.–31.12. välisenä aikana. Siten metsähanhea ei voitaisi metsästä muualla maassa lainkaan metsästysvuosina 2017–2019.

2 § Voimaantulo

Asetuksen 2 §:n 1 momentissa säädettäisiin asetus tulemaan voimaan elokuussa 2017 kahden vuoden määräajaksi 31.7.2019 saakka.

3 Esityksen vaikutukset

Metsähanhen metsästys kiellettiin kokonaan metsästysvuonna 2014–2015 maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (473/2014). Kieltoa jatkettiin metsästysvuosina 2015–2016 ja 2016–2017 edelleen metsätalousministeriön asetuksilla (789/2015 ja 585/2016).

Asetuksen 1 §:n 1 momentissa säädettävä metsästyksen kiello sallisi metsähanhen metsästyksen 1.10.–30.11. rajatulla alueella Kaakkois-Suomessa. Käytettävissä olevien alustavien siipinäytekeräyksestä saatujen tulosten perusteella voidaan olettaa, että saalis koostuisi todennäköisesti pääasiassa tundrametsähanhista. Sallittavassa metsästyksessä on erittäin tärkeää korostaa metsästäjiltä vapaaehtoisesti kerättävien hanhen päästä otettavien valokuvien lähettämistä Luonnonvarakeskukselle tutkimusta varten saaliin alalajiosuuden määrittämiseksi. Vaikutusten tarkemman arvioinnin ongelmana ovat toistaiseksi puutteelliset tiedot pesimäalueen kannan kehityksestä, metsästyssaaliista sekä aiempien vuosien metsästyksen kohdistumisesta taiga- ja tundrametsähanhien alalajien välillä sekä talvehtimisalueilla tehtyjen aiempien laskentojen vertailukelpoisuudesta. Metsästyssaaliin kokonaismäärästä saataisiin jatkossa tarkempi tieto säädettävän saalisilmoitusvelvollisuuden kautta ja lisäksi metsästäjien vapaaehtoisesti lähettämistä valokuvista, joista selvitettäisiin saaliin alajikoostumus Luonnonvarakeskuksessa.

Asetuksen 1 §:n 2 momentissa säädettävä metsästyksen kiello estää metsähanhen metsästyksen pääosassa maata kokonaan. Esityksen arvioidaan vähentävän merkittävästi Suomessa pesivän metsähanhikannan kuolleisuutta ja siten mahdollistavan kannan elpymisen. Toimenpide kasvattaa todennäköisyyttä, että kannan kehitys kääntyy kasvuun. Pääosassa maata esitetty kiellon jatkaminen ei muuttaisi nykytilannetta, vaan jatkaisi vuonna 2014 aloitettua metsästyskieltoa entisellään. Metsästyskiellon jatkaminen on nopein ja tässä tilanteessa ainoa käytettävissä oleva keino elvyttää pesimäkantaa. Metsästyskiellon jatkaminen on tarpeen, jotta ehditään tehdä kiireellinen metsästyksen kestävyuden varmistamiseksi tarvittava Suomen pesimäalueiden kartoitus ja poikastuoton arvioinnin tarkentaminen.

Asetus estäisi metsähanhien metsästyksen Pohjois-Suomen pesimäalueilla, jossa se on perinteinen, vaativa ja arvostettu metsästysmuoto. RKTL:n vuoden 2013 saalistilaston mukaan metsähanhia sai saaliiksi 1 200 ± 600 metsästäjää (vaihteluväli 600–1 800), eli noin 1 % kaikista pienriistaa saaliiksi saaneista metsästäjistä. Metsähanhen metsästyksen kiello on otettava huomioon myös alueilla, joilla metsästetään runsaasti muita hanhilajeja, jolloin muiden hanhien pyyntitapahtumissa on kiinnitettävä erityistä huomiota lajien tunnistukseen.

4 Asian valmistelu

Maa- ja metsätalousministeriössä on valmisteltu virkatyönä ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi metsähanhen metsästyksen kieltämisestä metsästysvuonna 2017–2019. Maa- ja metsätalousministeriö on neuvotellut valmisteltavasta kiellosta Suomen riistakeskuksen kestävä metsästys -tiimin asiantuntijoiden kanssa.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: ympäristöministeriö, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen riistakeskus, riistanhoitoyhdistykset, Metsähallitus, Saamelaiskäräjät, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Suomen Luonnonsojeluliitto, WWF Suomi, BirdLife Suomi ry, Suomen Metsästäjäliitto ry, Natur och Miljö r.f.

Lausunnoissa todettiin pääosin seuraavaa:

Luonnonvarakeskus toteaa lausunnossaan, että asetuksella varmistettaisiin se, että meillä pesivää hanhikantaa ei vaaranneta ja kestävä käytön edellytykset jatkossa voidaan turvata. Suomi on menneiden vuosien suurlilla saaliillaan ollut mitä ilmeisimmin merkittävä tekijä hanhikannan vähentymisessä. Vastaavasti Suomella on velvollisuus ja sen tulee olla esimerkki muille maille kannan saattamiseksi elinvoimaiseksi ja metsästyskelpoiseksi. Luonnonvarakeskus korostaa, että viestinnässä ei ole syytä antaa mielikuvaa siitä, että kun kanta-arvio on valmistunut, metsästys voi alkaa. Keskeistä on, miten koko alalajin kanta kehittyy ja siihen saadaan vastaus kattavimmin talvehtimisalueilla kerätystä aineistosta. Ensimmäiseen hanhikanta-arvioon tulee liittymään se pulma, miten saatava tulos tulkitaan, esimerkiksi mikä on hyvä tai tyydyttävä tilanne, kun aikaisempaa vertailukohtaa eli yhtä tarkkaa tietoa ei ole.

Metsähallitus katsoo metsähanhen metsästyksen kieltämisen jatkamisen pääosassa Suomea asetusluonnoksessa esitetyllä tavalla perustelluksi, kunnes metsästyksen kestävyuden varmistamiseksi vielä välttämättömät toimenpiteet, erityisesti taigametsähanhen pesimäsoiden kartoitus, poikastuoton arviointi ja kanta-arvio saadaan toteutettua. Metsähallituksen Luontopalvelut esittää, että metsähanhen metsästys tulisi kuitenkin kieltää edelleen koko Suomessa, eikä metsästystä tulisi vielä avata Kaakkois-Suomessa. Ratkaisua sallia metsähanhen metsästys ei ole riittävästi perusteltu, että metsästys kohdistuisi pääasiassa tundrametsähanhikantaan. Metsähallituksen eräpalvelut näkee metsähanhen metsästyksen sallimisen esitetyillä alueilla kuitenkin kannattavana. Metsähanhen metsästyksen salliminen alueilla, missä saalis pääsääntöisesti koostuisi hyvin metsästystä kestävästä tundrametsähanhikannasta, ei vaarantaisi taigametsähanhikantaa, mutta pitäisi yllä metsästäjien motivaatiota metsähanhikannan hoitoon sekä antaisi mahdollisuuksia selvittää tarkemmin metsähanhisaaliin määrää, alalajikoostumusta ja ikärakennetta.

Suomen riistakeskus esittää lausunnossaan, että Suomen riistakeskus on tehnyt 22.6.2017 perustellun esityksen metsähanhen metsästyksen rajoittamiseksi metsästysvuonna 2017–2018. Esityksessä metsähanhi olisi rauhoitettuna koko maassa lukuun ottamatta nimettyjä Ylä- ja Keski-Lapin kuntia, joissa metsästys olisi rajoitettu yhteen viikkoon 20.8.–26.9.2017 ja yhden metsähanhen kiintiöön, sekä rajattua aluetta Kaakkois-Suomessa, jossa metsähanhen metsästys sallittaisiin 1.10.–30.11.2017 ja pyynti kohdistuisi pääasiassa tundrametsähanheen. Esitys perustuu riistakeskuksen perusteltuun näkemykseen tiukasti rajatun metsästyksen avaamisen mahdollisuuksista pesimäalueella kansainvälisen kiintiön puitteissa sekä muuttavista metsähanhista tehtyihin havaintoihin Kaakkois-Suomessa. Esityksen mukaan metsästys esitetyin rajoituksin pesimäalueella antaisi mahdollisuuden kokeilla uusia säätelymenetelmiä varovaisuusperiaatteen puitteissa ilman, että koituisi riskiä paikallisesta yliverotuksesta tai kansallisen taigametsähanhikiintiön täyttymisestä. Kaakkois-Suomessa pyynti kohdistuisi tundrametsähanheen ja taigametsähanhisaalis olisi vähäinen ja saaliin alalajikoostumus selvitettäisiin vapaaehtoisuuteen perustuvalla saaliskuvakeräyksellä. Ministeriön asetusluonnoksessa metsähanhi olisi kuitenkin rauhoitettuna koko maassa Kaakkois-Suomen tundrametsähanhialuetta lukuun ottamatta metsästysvuosina 2017–2019. Riistakeskuksen tekemän esityksen jälkeen ei ole tullut esille mitään uutta tietoa, joka antaisi aihetta muuttaa riistakeskuksen esitystä metsähanhen metsästyksen rajoittamiseksi metsästysvuonna 2017–2018.

Saamelaiskäräjät esittää lausunnossaan, että kiello koskee näin ollen erityisesti Pohjois-Suomessa asuvia metsästäjiä. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan esitetty metsähanhen metsästyskielto asettaa eri puolilla Suomea asuvat metsästäjät toisiinsa nähden eriarvoisiin asemiin. Metsähanhen metsästyksen salliminen vain Kaakkois-Suomen rajatulla alueella asettaa Pohjois-Suomessa asuvat metsästäjät heikompaan asemaan eteläisemmässä Suomessa asuviin metsästäjiin nähden, sillä Pohjois-Suomessa asuvilla ei olisi asetuksen mukaan mahdollisuutta saada lupaa metsähanhen metsästämiseen omalla kotiseudullaan. Kun otetaan huomioon pitkät välimatkat asetuksen sallimille metsästysalueille, on Pohjois-Suomessa asuvien metsästäjien mahdollisuus metsähanhen metsästyksen käytännössä kokonaan suljettu pois.

Suomen Metsästäjäliitto toteaa lausunnossaan, että taigametsähanhikannan suotuisan tason palauttamiseksi esitetyt huomioidut ovat oikeansuuntaisia. Metsästäjäliitto on esittänyt useana vuonna pyynnin sallimista Kaakkois-Suomessa ja pitää myönteisenä nyt tehtyä esitystä metsästyksen sallimisesta. Edelleen ministeriö kuitenkin perustelee metsähanhen metsästyksen kieltämistä sillä, että ehditään ottaa käyttöön kiireelliset toimenpiteet, kuten saalisilmoitusvelvollisuuden säätäminen, metsästyksen säätelyn tarkentaminen, kannan laskentojen tehostaminen sekä Suomen pesimäkannan selvittäminen ja poikastuoton arvioinnin tarkentaminen.

Toimien ripeä käynnistäminen on myönteinen asia. Luonnonvarakeskuksen tavoite pesimäalueiden kartoituksen ja pesimäkannan seurannan käynnistämiseksi on myös kannatettava. Kansainvälisen hoitosuunnitelman toimeenpanossa varsinkin sopeutuvan metsästyssääntelyn käyttöönottamiseksi on huolehdittava kansallisista eduistamme. Työ tasapuolisen ja metsästäjäkuntaa oikeudenmukaisesti palvelevan mallin käyttöönottamiseksi on syytä aloittaa viipymättä. Kun vuoden 2019 jahti käynnistetään, liitto edellyttää järjestelyiden olevan valmiina ja että saaliskiintiö allokoidaan alueellisesti nykyistä laajemmin – ja tietoon perustuen. Suomen neuvottelijoiden on jatkettava työtä suomalaisten metsästäjien metsästysmahdollisuuksien turvaamiseksi. Maakohtaisia kiintiökeskusteluja ja pyynnin avaamiseen liittyviä keskusteluja käytäessä on suotavaa, että keskeiset metsästyksen sidosryhmät otetaan laajasti mukaan.

BirdLife Suomi ry toteaa lausunnossaan, että taigametsähanhikannan tila on edelleen huolestuttava. BirdLife Suomen mielestä ministeriö on toiminut vastuullisesti jättäessään huomioimatta sosiaalisen paineen metsähanhen metsästyksen sallimiseksi Pohjois-Suomessa. BirdLife Suomi pitää erityisen tärkeänä sitä, että Suomen selvästi vähentyneeseen taigametsähanhikantaan kohdistuva metsästyspaine minimoidaan niin Suomessa kuin muualla populaation elinkierron alueella. Suomen pesimäpopulaation koko ja tila on tunnettava selvästi nykyistä paremmin ja kanta saatava vakiintumaan kasvu-uralle. Talvehtimisalueilla ja Suomessa sijaitsevilla levähdysalueilla tehtävät laskennat eivät anna suoraa tietoa Suomen pesimäkannan muutoksista, koska valtaosa taigametsähanhikannasta pesii Venäjällä. Vaikka kokonaiskannan trendi olisi runsastuva, voi Suomen pesimäkannan trendi olla edelleen päinvastainen. Lintualueiden seurantojen ja lintuatlasvertailun perusteella metsähanhen romahdus on ollut Suomessa erityisen voimakas. Näin ollen vuoden 2019 jälkeistä päätöksentekoa varten on syytä koota mahdollisimman kattavasti myös erilaisten seurantojen tuottamaa tietoa pesimäkannan muutoksista Suomessa. BirdLife Suomi pitää todennäköisenä sitä, ettei taigametsähanheen kohdistu merkittävää metsästyspainetta, jos asetus toteutetaan esitetysti. Nykykäsityksen mukaan on epätodennäköistä, että asetuksessa sallitulla alueella esiintyisi merkittäviä määriä taigametsähanhia lokakuussa. BirdLife Suomi muistuttaa kuitenkin siitä, että tieto metsähanhen alalajien syysaikaisesta esiintymisestä on huomattavan puutteellista johtuen alalajien tunnistamisen vaikeudesta. Lisäksi esiintymisessä voi olla paljon vuosien välistä vaihtelua. Pesimättömät ja pesinnässään epäonnistuneet yksilöt voivat siirtyä sulkimaan kauaksikin Venäjälle, jolloin Suomen pesimäkantaan kuuluvien taigametsähanhien syysmuuttoreitti voi kulkea esitetyn metsästysalueen, Kaakkois-Suomen, kautta. Ministeriön on muun riistahallinnon ja metsästysjärjestöjen kanssa varmistettava se, että kustakin saaliiksi saadusta metsähanhasta saadaan riittävät tiedot sekä alalajin että iän määrittämiseksi. Mikäli metsähanhen metsästys päätetään sallia asetuksessa mainituilla alueilla, BirdLife Suomi esittää asetuksen muuttamista niin, että metsästys on sallittu ainoastaan aikavälillä 1.–31.10.

WWF Suomi toteaa lausunnossaan, että WWF on esittänyt, että metsähanhen metsästys tulisi kieltää toistaiseksi, ja sen jatkamisen mahdollisuutta arvioitaisi esimerkiksi kolmen vuoden välein kannan seurannan ja kannanhoitosuunnitelman tavoitteiden pohjalta. Tuoreimmat laskentatulokset talvehtimisalueilta viittaavat siihen, että kannan taantuminen ei olisi enää jatkunut. Yhden vuoden tulosten perusteella kuitenkin on enenaikaista tehdä ratkaisuja, jotka saattavat vaarantaa metsästyskiellon myötä alkaneen ilmeisen positiivisen kehityksen. Nyt MMM esittää metsähanhen metsästyksen avaamista Kaakkois-Suomessa loka-marraskuun ajaksi. Ajatuksena on, että näin toteutettuna metsästys kohdistuisi todennäköisesti pääasiassa tundrametsähanhen kantaan. Normaalina vuonna suuri osa Kaakkois-Suomessa loppusyksyllä esiintyvistä, alalajilleen määritetyistä, metsähanhista onkin tundrametsähanhia. On kuitenkin otettava huomioon, että huonoina pesimävuosina merkittävä osa Suomen taigametsähanhista saattaa lähteä sulkasatomuutolle kauaskin itään, jolloin niiden syysmuuttoreitti voi poiketa täysin niistä aikuisista yksilöistä, jotka sulkivat poikueensa kanssa pesimäalueella. Vastaava ilmiö on dokumentoitu kiljuhanhella satelliittiseurannan avulla. Tällaisen huonon pesimävuoden syysmuutolla taigametsähanhia saattaa esiintyä huomattavasti tavallista enemmän myös Kaakkois-Suomessa. Asiaa on tutkittava lisää, ennen kuin voidaan riittävällä varmuudella tietää, missä määrin taigametsähanhia esiintyy huonon pesimävuoden jälkeisenä syksynä Kaakkois-Suomessa. Oman haasteensa tähän tuo metsähanhen alalajien maastomäärityksen vaikeus. Lisäksi on huomattava, että perinteinen metsähanhen pyynti on tapahtunut ennen kaikkea Pohjois-Suomen aapasoilla ja Pohjois-Pohjanmaan rannikolla. Sen sijaan Kaakkois-Suomessa metsähanhen saalismäärät ovat kasvaneet vasta hiljattain, 1990-luvulta alkaen. Avaamalla ehdotuksen mukaisesti metsähanhen pyynti vain Kaakkois-Suomessa saatettaisiin tarpeetomasti luoda sinne ”keinotekoinen” metsähanheen (ja samalla rauhoitettuun tundranhanheen) kohdistuva pyyntipaine. Parempi ratkaisu on antaa Suomessa pesivän metsähanhikannan toipua ja pitää metsähanhi ko-

konaan rauhoitettuna, kunnes se jälleen kestää metsästyksen. Näin ollen WWF:n mielestä toistaiseksi on ehdottomasti tarpeen jatkaa Suomessa viime vuosina harjoitettua metsähanhen metsästyksen täyskieltoa. Lisäksi on hyvin tärkeää, että metsähanhikannan seurantaan panostetaan, jotta sopeutuvan metsästysverotuksen säätelyjärjestelmä voi käytännössä toimia.

Suomen Luonnonsuojeluliitto ry toteaa lausunnossaan, että näyttää siltä, että taigametsähanhen hyväksi tehty työ ja metsästysrajoitus alkavat vaikuttaa kantaan. Asiaa pitäisi kuitenkin vielä varovaisuusperiaatteen mukaisesti vielä seurata pitempään ennen kuin metsähanhen metsästystä vapautettaisiin. Luonnonsuojeluliitto esittää, että metsähanhi pysyisi vielä rauhoitettuna koko maassa. Toissijaisesti – jos ministeriö haluaa kuitenkin vapauttaa metsästystä maan kaakkoisosassa – saalisilmoitus ja siipinäyte tulee ehdottomasti tehdä pakolliseksi ja metsästyskiintiö rajoittaa yhteen lintuun metsästäjää kohti. Näin saataisiin varmistettua metsästyksen kestävyttä ja laajennettua jatkotoimien vaatimaa tietopohjaa. Mikäli näihin toimiin eivät nykyiset säädökset riitä, metsästyksen vapauttamista kaakossa pitää lykätä siihen asti että valtuutussäädökset ovat kunnossa.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry kannattaa tehtyä esitystä pääpiirteissään, mutta esittää harkittavaksi yhden metsähanhen kiintiöityä ja vain muutaman päivän mittaista metsästysaikaa koko Suomea koskien.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry esittää lausunnossaan, että rauhoitus tulisi kuitenkin toteuttaa siten, että nyt esitetystä alue- ja aikarajoituksesta luovuttaisiin ja rauhoitusta jatketaan täysrauhoituksena, kuten tähänkin saakka. Mikäli asetuksessa kuitenkin päädytään muunlaiseen ratkaisuun, tulee esityksen mukaisesti asettaa metsähanhisaaliista ilmoitusvelvoite. Velvoitetta ei tule jättää vapaaehtoisuuden varaan, vaan sen tulee olla sitova. Lisäksi tulee asettaa hanhelle kiintiö. Aikaan ja paikkaan liittyvät rajoitukset eivät ole riittäviä, vaikka metsästyksen ajankohta ja paikka onkin pyritty selvästi suuntaamaan alueelle jossa todennäköisyys taigametsähanhen saaliiksi päätymiselle on pieni.

Suomen riistakeskus järjesti riistanhoitoyhdistysten kuulemista varten internetkyselyn, jonka kautta riistanhoitoyhdistykset pystyivät antamaan lausuntonsa sähköisesti koskien metsästyslain 38 §:n nojalla annettavaa metsästyksen kieltämistä. Lausuntopyyntöön vastasi 51 riistanhoitoyhdistystä.

Alueelta, jossa metsästys kiellettäisiin esityksen mukaan kokonaan, lausunnon antaneista riistanhoitoyhdistyksistä 33 ei esittänyt huomautettavaa, ei vastustanut tai kannatti asetusluonnosta lausunnossaan. Lausunnoissa Kolarin riistanhoitoyhdistys kiirehtii metsästyksen kestävyuden varmistamiseksi tarvittavien toimenpiteiden suorittamista, jotta Suomessa metsähanhen rauhoitus ei jatko kohtuuttoman pitkään. Kempeleen-Oulunsalon riistanhoitoyhdistyksen mielestä metsähanhen metsästyksen kieltäminen 2017–2019 on perusteltu, mutta katsoo että on tärkeää selvittää joutsenen osuus metsähanhikannan vähenemiseen.

Lisäksi esitetyltä metsästyksen kieltoalueelta Ruoveden riistanhoitoyhdistys esitti kiellon jatkamista edellisvuoden mukaisesti. Kaikkien hanhien metsästyksen sallimista esitti Tuupovaaran riistanhoitoyhdistys. Metsästyksen sallimista Pohjois- ja Itä-Lapissa rajoitettuna lyhyeksi ajaksi elokuun 20. päivästä alkaen ja/tai metsästäjäkohtaisella saalisikiintiöllä rajoitettuna esittivät Inarin, Kemijärven, Paltamon, Sallan, Sodankylän, Jurvan, Lappajärven-Vimpelin riistanhoitoyhdistykset. Itä-Päijänteen riistanhoitoyhdistys esittää lausunnossaan metsästyksen sallimisen jossain muodossa jo pelkästään vahinkojen ennaltaehkäisemisen vuoksi olevan tärkeää. Mäntsälän riistanhoitoyhdistys esittää, että metsähanhen metsästys pitäisi sallia myös Mäntsälän kunnan alueella samoin perustein kuin muidenkin Uudenmaan maakunnan itäisten kuntien alueella.

Alueelta, jossa metsästys olisi sallittua 1.10.–30.11. välisenä aikana, kuusi riistanhoitoyhdistystä ei esittänyt huomautettavaa tai kannatti esitystä. Lisäksi Askolan-Pukkilan riistanhoitoyhdistys antoi lausunnon, jossa esittää, että riistalajin vaarantuessa on metsästyksestä tingittävä, mutta se ei riitä vain yhden valtion osalta. Mikäli metsästystä on tarkoitus kieltää, tulisi kiellon kattaa samanaikaisesti koko lajin esiintymisalueet. Tarvitsemme tueksi muita valtioita sitovia ja laajempaa yhteistyötä, sekä raportointia koskevia sopimuksia. Lisäksi lausunnossa kiinnitetään huomiota muihin metsähanhikantaan vaikuttaviin tekijöihin sekä kannanarvioinnin haasteisiin.

Lisäksi Pertti Koski Kuusamosta on antanut lausunnon jonka mukaan rauhoituksen pitäisi koskea koko maata.

Lausuntojen perusteella muistioon on täydennetty Suomen riistakeskuksen esittämät Kaakkois-Suomessa sallittavan tundrametsähanhialueen ja ajan rajauksen perustelut.

5 Voimaantulo

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 20.8.2017.